

7/75613

GR 64

T.C.
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
Dış Politika, Analiz ve Eşgüdüm Genel Müdürlüğü

Sayı : Z-72763276-610-35363510
Konu : Yazılı soru önergesi / Sn. Muazzez
Orhan Işık 7/75613

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 13.12.2022 tarihli ve E-43452547-120.07-1132459 sayılı yazınız.

Van Milletvekili Sayın Muazzez Orhan Işık'ın 7/75613 yazılı soru önergesinin yanıtı
ilişikte sunulmaktadır.

Saygılarımla arz ederim.

Mevlüt ÇAVUŞOĞLU
Dışişleri Bakanı

Ek: 1

T.C.
DIŐIŐLERİ BAKANLIĞI
(Z-72763276-610-35363510 sayılı yazının ekidir)

VAN MİLLETVEKİLİ SAYIN MUAZZEZ ORHAN IŞIK'IN 7/75613 ESAS
NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİNE YANIT

SORU:

Makroekonomik politikanın en önemli alanlarından birinin ulusal bütçeler olduğu bilinmektedir. Hükümetlerin sosyal ve ekonomik önceliklerini yansıtan politika beyanları olan bütçeler; eşitsizliklerin giderilmesi ve bunların kamu kaynaklarının tahsisi yoluyla ele alınması için önemli bir araç olarak tanımlanan bir kamu eylem alanıdır. Dolayısıyla bütçeler bir kurum ve kuruluşun kadınların ihtiyaçlarını ele alma ve cinsiyet eşitliğini sağlama konusundaki kararlılığının da göstergeleridir.

İlk bakışta bütçeler toplumsal cinsiyet açısından tarafsız görünebilir; çünkü özel olarak ne kadınlar ne de erkekler söz konusu edilmektedir. Ancak bütçe uygulamasında kararların kadınlar ve erkekler üzerinde çok farklı etkileri ve sonuçları söz konusu olmaktadır. Bu nedenle, kamu gelir ve harcamalarının, kadınlar üzerinde, erkeklere kıyasla yaratacağı farklı etkileri belirlemek için, bu gelir ve harcamaların toplumsal cinsiyet yaklaşımı ile analiz edilmesi gereklidir. Toplumsal cinsiyete duyarlı bütçelemeye (TCDB) duyulan gereksinim son dönemlerde birçok ülkede tespit edilmiş ve uygulamaya yansıtılmıştır. Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme mali kurum ve politikalar aracılığıyla kamu harcama ve gelirlerinin cinsiyet eşitliğini geliştirmek amacıyla örgütlediğı tematik bir bütçe yaklaşımıdır.

Dünyada 40'tan fazla ülkede toplumsal cinsiyete duyarlı bütçelemeye versiyonlarına rastlanmaktadır. UNWOMEN kaynaklarından, 70'e yakın ülkeden 13'ünün bütçe tahsislerinin toplumsal cinsiyet açısından izlemek için kapsamlı sistemleri uygulamaya tamamen yansıttığı, 41 ülkede ise toplumsal cinsiyet duyarlı bütçeleme için olumlu ilerleme kaydedildiğini ifade edilmektedir.

Kadınlara yönelik her türlü ayrımcılığın, şiddetin eşitsizliğin azaltılması amacıyla kamu kurum ve kuruluşlarının bütçelerinin toplumsal cinsiyete duyarlı hazırlanması ve uygulanması gereklidir. Türkiye'de kadınlara yönelik eşitsizlik verileri hem yerel ve ulusal hem de uluslararası birçok raporla açığa çıkmıştır. Kadınlar erkeklere göre kamusal hizmetlerden daha az yararlanmaktadır. İstihdam ve gelir imkanlarına erişemeyen kadınların derin bir yoksulluk ve işsizlik yaşadığı birçok resmi veri ile ortadır.

Türkiye'deki kadın yurttaşların eşit, özgür ve bağımsız bireyler olarak yaşamasının imkanlarını gözetken bir bütçeleme gereklidir. Mevcut durumda Türkiye'de kurum ve kuruluşların bütçeleri; çoğunlukla erkekler için, erkekler tarafından ve erkekler ihdas edilmiş alanlara yönelik hazırlanmakta ve uygulanmaktadır. Türkiye nüfusunun yarısını oluşturan kadınların 2023 yılı için 4,8 Trilyon TL'yi aşan bütçeyi ne oranda kullandığı bilinmemektedir. Çünkü bu yönde bir analitik yaklaşım söz konusu değildir. Genel toplam üzerinden yapılamayan bu analiz kurum bazlı da yapılamamaktadır. Bu durum salt bütçe kullanım oranlarının bilinmemesinden ibaret değildir aynı zamanda kadınlara yönelik yaşamsal kamu hizmetlerinin de eksikliğidir. Milyonlarca kadın yurttaşın eğitimde, istihdamda, ulaşım, siyasette, medyada, sanatta ve yaşamın her alanında onurlu ve bağımsız bir yaşam kurabilmesinin önündeki bir engel de mevcut bütçe tercihleridir. Bütçe ödeneklerinin toplumsal cinsiyet eşitliği sağlama amacıyla yapısal, düşünsel, kurumsal ve yasal bir değişim ve dönüşüm çalışması yapılmak zorundadır. Bu çalışmanın TBMM başkanlığında yapılması, kadın ve toplumsal cinsiyet çalışmaları

T.C.
DIŐIŐLERİ BAKANLIĞI
(Z-72763276-610-35363510 sayılı yazının ekidir)

alanındaki sivil toplum ve demokratik kitle örgütlerinin, kadın örgütlerinin görüşlerinin alınması, eşitsizlik sorununun bütçeye ilişkin boyutlarının tespit edilmesi gerekir.

Türkiye’de de kadınlara karşı olan erkek egemen, eşitsiz ve adaletsiz yapıyı dönüőtürmek ve bu dönüşümü hızlandırmak, kadın cinayetlerini durdurmak, kadınlar için özgürlükçü ve insan onuruna yaraőır bir siyasal ve ekonomik yaşamın imkanlarını sunmak ve 21. yüzyılda insan haklarının gereklerini yerine getirmek için toplumsal cinsiyet eşitliği yaklaşımı tüm kamu kurum ve kuruluşlarının hizmetlerine yansıtılmalıdır. Bütçe hazırlanması ve uygulanması süreçlerinde kadın katılımı, kadın bakıő açısının yansıtılması ve toplumsal cinsiyet eşitliliğini sağlama amacı korumalıdır. Bu amaçla tüm kamu idarelerinde ve yerel yönetimlerde cinsiyet eşitliği perspektifini uygulamaya yansıtma ile görevli birimlerin kurulması, kamu bütçelerinin eşitlikçi bir yaklaşıma yakınlaştırılması ve cinsiyet eşitliğinin ana akımlaştırılması için yapılması gereken çalışmaları tespit ve bu kapsamda tedbirlerin hızlandırılması gereklidir.

Bu bağlamda;

1. Görev alanınızda bulunan kurum ve kuruluşların 2022 yılı toplam bütçeleri ne kadardır? 2022 yılında yapılan toplam harcamaların cinsiyet etki değerlendirmesi yapılmıő mıdır? Harcanan bütçenin ne kadarı kadınlara yönelik hizmetlere, ne kadarı erkeklere yönelik hizmetlere ve ne kadarı genele yönelik hizmetlere yapılmıőtır?
2. Görev alanınızda bulunan kurum ve kuruluşların 2023 bütçe hazırlık çalışmaları kapsamında toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı bir çalışma ve cinsiyet etki değerlendirmesi yapılmıő mıdır?
3. Türkiye’nin toplumsal cinsiyet eşitliği bakımından 146 ülke arasından 124. sırada olmasının nedenleri nelerdir? Durumun iyileőtirilmesi için görev alanınızdaki kurumlarda alınması yapılan planlamalar nelerdir?
4. Türkiye’de toplumsal cinsiyet eşitliğini esas alan bütçeleme sistemine geçilmesi için görev alanınızdaki kurum ve kuruluşlarda yürütölen çalışmalar nelerdir?
5. Görev alanınızdaki merkezi ve yerel kurum bütçelerindeki bütçe tercihleri ile Türkiye’de kadına yönelik eşitsizlik, ayrımcılık ve şiddetin ilişkisine dair bir çalışmanız mevcut mudur?
6. Görev alanınızda bulunan kurum ve kuruluşların 2023 bütçe hazırlık çalışmaları kapsamında bütçe hazırlığı yapan çalışma ekiplerinde kadın katılımı sağlanmış mıdır?
7. Görev alanınızdaki bulunan kurum ve kuruluşların Strateji ve Bütçe Başkanlıklarında őube müdürü üzeri üst yöneticiler içerisinde kadın sayısı nedir?

YANIT:

Bakanlığıma 2022 yılında tahsis edilen ödenek bilgilerine; Resmî Gazete’nin 31 Aralık 2021 tarihli ve 31706 sayılı 1. Mükerrer nüshasında yayımlanan 7344 sayılı 2022 Yılı Merkezi

T.C.
DIŐIŐLERİ BAKANLIĞI
(Z-72763276-610-35363510 sayılı yazının ekidir)

Yönetim Bütçe Kanunu'ndan veya dijital ortamda
<https://www.resmigazete.gov.tr/fihrist?tarikh=2021-12-31&mukerrer=1>
adresinden
ulaşılabilmektedir.

Bakanlığımın bütçesi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 16'ncı maddesi kapsamında her yıl Eylül ayının ilk haftası sonuna kadar Resmî Gazete'de yayımlanan ve kalkınma planları, stratejik planlar ve genel ekonomik koşulların gerekleri doğrultusunda makro politikaları, ilkeleri, hedef ve gösterge niteliğindeki temel ekonomik büyüklükleri ile kamu idarelerinin ödenek teklif tavanlarını içeren orta vadeli program doğrultusunda hazırlanmaktadır.

Ayrıca, cari yıl bütçeleriyle tahsis edilen ödeneklerin tamamı, ölkemizdeki ve yurtdışındaki vatandaşlarımıza en yüksek seviyede, hızlı ve etkin hizmet verilmesi amacıyla kullanılmaktadır.

Bakanlığımızın bütçe teklifleri ilgili birimlerimiz tarafından hazırlanmakta ve Strateji Geliştirme Başkanlığı koordinasyonunda konsolide edilmektedir. Gerek Bakanlığımız birimlerinde gerek Strateji Geliştirme Başkanlığı bünyesindeki kadın memurlarımız bütçe hazırlama aşamasında aktif görev almaktadır.

Bakanlığımın Strateji Geliştirme Başkanlığı bünyesinde halen 30 kişi çalışmakta olup, çalışanlarımızın 16'sı kadın memurdur. Strateji Geliştirme Başkanlığında görev yapan 7 şube müdürü ve üzeri yöneticinin 4'ü kadındır. Her iki rakam da kadınlar lehine %50'nin üzerinde temsile işaret etmektedir. 2023 bütçe hazırlık çalışmaları kapsamında bütçe hazırlığı yapan çalışma ekiplerinde görevli personelimiz, kadın erkek eşitliğine duyarlı bütçeleme sistemine yönelik eğitime katılım sağlamıştır. Sözkonusu bütçeleme sistemi doğrultusunda çalışmalara devam edilmektedir.

AB Başkanlığı yöneticilerinin yüzde 62'si kadındır. Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığının yöneticisi erkek, 11 çalışanından 7'si kadındır.

Türkiye Ulusal Ajansı'nın 2023 bütçe hazırlık çalışmaları kapsamında bütçe hazırlığı yapan çalışma ekiplerinde 10 kadın personelin katılımı sağlanmış olup, Ajansta üst düzey yönetici olarak 6 kadın personel bulunmaktadır.

Türk Akreditasyon Kurumu'nun bütçe hazırlanması çalışmasında görev alan 13 kişiden 5'i kadın olup, Strateji Geliştirme Başkanlığının bağlı bulunduğu yöneticilerin ikisi de kadındır.

AB Başkanlığımız, kadın-erkek eşitliği, kadının güçlendirilmesi, kadına karşı şiddetle mücadele ve kadın haklarının geliştirilmesi gibi hususlarda AB müktesebatına uyum amacıyla çıkarılan Türk mevzuatını incelemenin yanı sıra, söz konusu mevzuatın uygulanmasına ilişkin AB Fonları (Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı-IPA) kapsamında yürütölen projelerin programlanması ve izlenmesi ve kamuoyunun bilgilendirilmesi süreçlerinde de aktif rol oynamaktadır. Kadın haklarının geliştirilmesine yönelik projelerin yanı sıra kadın-erkek eşitliğine ilişkin hususlar ölkemizde uygulanan tüm AB projelerinde ortak bir öncelik olarak ele alınmaktadır.